dažymo riba ant presbiterijos sienų mūro. Grindų lygis nekito nuo pastatymo iki XIX a. vidurio. Grindys buvo nuolat remontuojamos, atskiri plotai naujai pergrindžiami, naudojant įvairiausio formato statybines ir grindines plytas, akmenų plokštes ir net antkapinių plokščių gabalus. Tik XIX a. viduryje, prieš klojant medines grindis, jų lygis pakeltas supilant 30-35 cm storio išlyginamąjį smėlio sluoksnį.

Neužstatytose vietose presbiterijos V gale ir ploteliuose tarp kriptų nerasta pirminio natūralaus paviršiaus ir tolygiai besiklosčiusių sluoksnių, fiksuotų bažnyčios išorėje. Jie sunaikinti kasant duobes bažnyčios pamatams, kapams ir tankiai statant laidojimo kriptas. Čia fiksuoti tik sumaišyti ir supiltiniai XVI-XVII a. sluoksniai. Jų masėje rasta nemažai paskirų žmonių kaulų. Matyt, tai ankstesnių suardytų palaidojimų liekanos. Radinių rasta nedaug. Tai plokštinių ir kraiginių čerpių gabalai, keletas XVI-XVII a. glazūruotų koklių fragmentų ir indų šukių, vitražinio stiklo gabaliukų, karstų geležinių apkaustų ir rankenų.

Dainius Balčiūnas, Aleksandras Vaškelis

1995 m. archeologiniai tyrinėjimai Kaune, buvusiame Bernardinų vienuolyne

1995 m. pastatas Kaune, Papilės g. Nr.9, perduotas pranciškonų vienuoliams. Ruošdami pritaikymo ir dalinės restauracijos projektą, Kauno PRPI archeologai atliko nedidelės apimties archeologinius tyrimus pastato pirmame aukšte. Jų tikslas buvo nustatyti buvusius grindų lygius, surasti 1860 m. nugriautos Š galerijos pamatus bei prižiūrėti žemės kasimo darbus rekonstruojant senus, susidėvėjusius šiluminius kanalus.

Darbų metu iškastos 5 perkasos, ištirtas bendras 32 m^2 plotas. Nuardžius apgriuvusias kanalų sieneles, fiksuoti nesuardyti kultūriniai sluoksniai.

Vienuolyno statyba pradėta 1487 m., baigta 1504 m. Žymiausios rekonstrukcijos vyko 1624, 1860 ir 1924 metais. Iki 1850 m. vienuolynas priklausė vienuoliams bernardinams, vėliau perduotas Kauno kunigų

seminarijai. Po Antrojo pasaulinio karo čia buvo įsikūrusi P.Mažylio medicinos mokykla.

Perkasa Nr.1 iškasta R galerijos Š gale, prie durų iš vienuolyno į bažnyčią. Joje atkasta 1,02 m pločio ir 3,1 m ilgio laiptinė, kuria patenkama į laidojimo kriptą, esančią bažnyčios presbiterijoje. Laiptinė užpilta XIX a. antroje pusėje. Virš supylimo gulėjo numesta 140x56 cm dydžio ketaus plokštė. Geroji pusė puošta iškiliu reljefiniu ornamentu. Plokštė padalinta į keturis stačiakampius. Jų viršuje - vienodas, gana sudėtingas gotikinis ornamentas - "užuolaida". Žemiau "užuolaidos" trijose dalyse - stilizuoti augalai, o ketvirtoje - herbinis skydas. Pats skydas padalintas į 4 laukus. Juose vaizduojami pasistiebę liūtai. Skydo centre yra mažesnis skydelis su heraldiniu ženklu, kuris, dr. E.Rimšos teigimu, naudotas Kauno pavieto bajorų Vijūkų-Kojelavičių šeimos. Menotyrininkės M.Matušakaitės ir Kauno technologijos universiteto Liejininkystės katedros doc. J.Navasaičio nuomone, tai XVI a. I pusės dirbinys.

Pirminių patalpos grindų fragmentai rasti prie laiptinės ir galerijos sienų. Jų viršus yra 45 cm žemiau dabartinių grindų lygio.

Perkasa Nr.2 iškasta buvusioje vienuolyno zakristijoje. Natūralus pirminis paviršius - rusvas priesmėlis - pasiektas 1,4 m gylyje. Virš jo susiformavęs 20-25 cm storio pilko juodžemio sluoksnis su degėsių ir akmenukų priemaiša. Jį datuoti sunku, nes rasti tik keli gyvulių kaulų gabalėliai. Sluoksnį dengia 40 cm storio rusvo stambaus žvyro sluoksnis. Analogiškas žvyro sluoksnis fiksuotas visame Š kvartalo pakraštyje. Matyt, jis iškastas iš pilies griovio ir paskleistas didelėje teritorijoje. Nuo žvyro paviršiaus 1487 m. pradėta vienuolyno statyba. Vienuolyno R sienos pamato apačia rasta 1,6 m gylyje. Pamato aukštis 1-1,05 m. Jis iš stambių lauko riedulių, surištų kalkių skiediniu. Pirmosios grindys - tai plūktinė molio asla. Ji 60 cm žemiau dabartinių grindų lygio. XVI a. pradžioje patalpoje suklotos naujos kvadratinių plytų grindys. Jos rastos 30 cm aukščiau aslos. Su šių grindų paviršiumi sutampa ir pirminio tinkavimo riba.

Perkasa Nr.3 iškasta 1860 m. pastatytos salės ŠR kampe. Ieškota nugriautos Š galerijos pamatų. Jų viršus rastas 70-80 cm gylyje. Pamato plotis 90-105 cm. Jis sudėtas iš didelių lauko riedulių. Pamato apačia pasiekta 1,9-2 m gylyje. Atstumas nuo bažnyčios sienos iki galerijos pamato 2,2-2,4 m. Plote tarp pamatų kultūriniai sluoksniai suardyti statybos ir

griovimo metu.

Perkasa Nr.4 iškasta priešingame salės ŠV kampe. Joje galerijos pamatų nerasta. Čia atsidengė ŠR rūsio dalis. Rūsio R siena 1,1 m pločio. Ji statmena bažnyčios sienai. Rūsys buvo perdengtas cilindriniu skliautu. Jo fragmentai atkasti prie sienos, o žymės matomos ant bažnyčios pamato. Sprendžiant iš radinių, rūsys sugriautas ir užpiltas XVII a. pabaigoje. XVIII a. pradžioje šioje vietoje buvo laidojama. Atidengtas moters kapas su įkapėmis - rusiškomis Petro I laikų sidabrinėmis monetėlėmis ir mediniu žalvariu kaustytu kryželiu-relikvijoriumi.

Galerijose iškastų kanalų šlaituose matomi trys buvusių grindų lygiai, o mūro sienose - pirminių durų slenksčiai bei profiliuoti angokraščiai.

Gilinant kanalą, Š vienuolyno koridoriuje, ėjusiame iš galerijų į belvederį, rastas mūrinis vandens kanalas. Jo ilgis 12 m, plotis 40 cm, aukštis 60 cm. Kanalas buvo perdengtas cilindriniu skliautuku. Plytų dydžiai ir rišimas analogiški su vienuolyno sienų mūru. XVII a. kanalas apgriautas. Remontuojant skliauto vietoje išlikę sukloti antkapinių plokščių su gotikinių užrašų fragmentais gabalai.

1995 m. žvalgomųjų tyrimų rezultatai rodo, kad paminkle ir jo aplinkoje būtini didesnės apimties, išsamūs archeologiniai tyrimai.

Dangira Baliliūnaitė, Algirdas Žalnierius

Buvusio Bernardinų vienuolyno bravoro Kaune 1995 m. žvalgomieji archeologiniai tyrimai

1995 m. buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai buvusiame Bernardinų vienuolyno bravore Kaune, Muziejaus g. Nr.11a. Kasinėjimų metu buvo iškasta 11 įvairaus dydžio perkasų, ištirtas bendras 51 m^2 plotas.

Buvęs vienuolyno bravoras yra senamiesčio 3 kvartale, vienuolyno teritorijos PR kampe. Tai 41,76 m ilgio, 7,03 m pločio vienaaukštis mūrinis pastatas. Pastatas orientuotas R-V kryptimi ir stovi prie vienuolyno P ribos. 1776 m. rugpjūčio 3 d. datuojamame plane, kuris buvo nubraižytas sudarant amžiną susitaikymo sutartį su Kauno miestu, bravoras yra pažymėtas raide "I". Tai dabartinio ilgio pastatas, stovintis galu į buvusią